

Roepfrequentie van de Appelvink

Egbert Boekema

Volgens de *Atlas van de Nederlandse Broedvogels* is de Appelvink *Coccothraustes coccothraustes* in Nederland een schaarse broedvogel met naar schatting 8.000-10.000 paren (Bijlsma 2002). Volgens diezelfde atlas is het hok met Ter Apel het beste van de provincie Groningen met tussen de 26 en 100 paren. Andere goede hokken liggen noordelijker in Westerwolde en verder rond de dorpen Haren en Glimmen plus de zuidelijke helft van de stad Groningen. Recent broeden ook vogels in de bossen rond het Nieuwe Robbengat in de Lauwersmeer. Naar schatting broeden er in Groningen tussen de 100 en 200 paren.

Appelvink, 9 januari 2003, Lauwersoog.

Reint Jacob Schut

van de tijd van het jaar de Appelvink behoorlijke verschillen laat zien in de frequentie van beide roepjes. Hoewel niet steeds systematisch is genoteerd of en hoe een Appelvink riep, bleek bij napluizen van dagboeken van de schrijver dat dit bij 377 vogels wel is gedaan en van deze losse gegevens is een overzicht gemaakt. Van deze waarnemingen is ongeveer de helft afkomstig uit de provincie Groningen. Daarvan is een belangrijk deel in Haren verzameld, rond de Holsteinlaan (het ouderlijk huis) waar al jaren wordt gebroed. De rest is afkomstig uit Drenthe en uit wat verder van Groningen gelegen gebieden.

Beschrijving van roepjes en zang

Volgens de gids van Lars Jonsson (1994) heeft de Appelvink ofwel een explosief *pzi*k ofwel een ijl, fluitend *ssrie*. Hoewel vogelgeluiden niet precies met onze klinkers en medeklinkers te beschrijven zijn, klopt dit wel aardig. Toch zou ik er liever tik en *siep* van willen maken. In de tik-roep zit namelijk meestal geen snelle roller die je krijgt als je de letter *z* uitspreekt. Ook de Roodborst tikt en *pzi*kt niet! Verder is de *siep*-roep zeker niet ijl zoals die van de Koperwiek *Turdus iliacus*. Wel hoorde ik eenmaal bij jonge Appelvinken, die in juli onder andere herkenbaar zijn omdat ze vooral op de buik lichter zijn, een roller in de *siep*-

Appelvinken hebben weinig vocale variatie. Zang hoor je ook niet al te vaak. Maar ze roepen wel regelmatig. De bekendste roep bestaat uit twee opeenvolgende tikken. Deze tikken lijken op die van de Roodborst *Erithacus rubecula* maar zijn wat krachtiger. Een ander verschil is dat een Roodborst meestal driemaal achter elkaar tikt! Minder bekend is de zogenaamde 'siep'-roep waaraan een Appelvink ook goed en eenduidig te herkennen is. Vaak wordt deze roep een aantal malen achter elkaar herhaald. Ongeveer twintig jaar geleden viel het me voor het eerst op dat afhankelijk

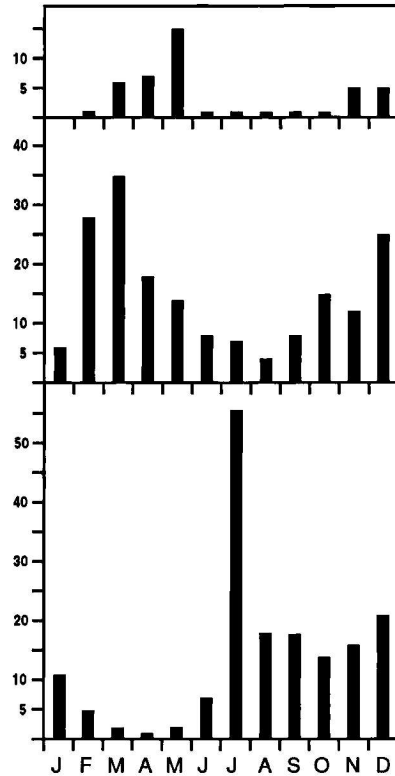

roep. In het veld bij overvliegende vogels blijkt weinig echte variatie. Soms hoor je de pizz-roep die niet op een van beide lijkt. Volgens Cramp (1994) bestaat de zang uit een combinatie van allerlei siep- en tik-achtige geluiden. Soms doet de zang volgens eigen waarneming wel wat aan roepende Sijsjes *Carduelis spinus* denken. Ouders met pas uitgevlogen jongen in juli maken van dichtbij veel piepende geluiden en lijken daarom wel wat op luidruchtige troepjes Staartmezen *Aegithalos caudatus* met kroost, die overigens 1-2 maanden eerder broeden.

Analyse

Vanwege de tamelijk geringe variatie zijn roepende Appelvinken genoteerd in drie categorieën: 1. vogels die alleen siep roepen, 2. vogels die tikken en siep roepen en 3. vogels die alleen tikken. De verdeling geeft per maand een opvallend verloop te zien (figuur 1). Vogels met tikkende roepjes (al of niet gecombineerd met de siep-roep) hoor je vooral na het koudste deel van de winter en in het voorjaar, tot en met de tijd dat ze broeden in juni. In deze periode zijn er maar weinig vogels die alleen de siep-roep laten horen. Net na de broedtijd in juli tikken de vogels niet meer zo veel, en hoor je vrijwel alleen de siep-roep nog. De explosie van siepgeluiden in juli is opvallend en berust op waarnemingen van meerdere jaren, vooral van de broedplek bij de Holsteinlaan. Uit de figuur blijkt ook dat de vogels minder opvallend roepen wanneer ze in mei en juni broeden.

Tot slot moet worden opgemerkt dat Figuur 1 geen weergave is van de totale aantallen aanwezige vogels. Niet-roepende vogels zijn immers niet weergegeven. Het blijkt bijvoorbeeld dat in hartje winter, wanneer mogelijk de grootste aantallen Appelvinken aanwezig zijn, beduidend minder vogels roepen dan op een mooie vroege voorjaarsdag. Lage temperaturen beïnvloeden de zang- en roepactiviteit negatief. Dit gaat niet alleen op voor de Appelvink maar ook voor vrijwel alle andere zangvogels in Groningen. Samengevat kunnen we concluderen dat de Appelvink duidelijke seizoensvariaties vertoont in roepactiviteit.

Figuur 1: Aantallen per maand van roepende Appelvinken. Onder: aantallen vogels per maand met alleen siepsiep-roepjes. Midden: vogels met siep-roepjes plus tikkende roepjes. Boven: vogels die alleen tikken.

Literatuur

- Bijlsma, R.G. in: *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*, p. 488-89. Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden, 2002.
- Cramp, S. e.a. *The Birds of the Western Palearctic*, Vol. 8. Oxford University Press, Oxford, 1994.
- Jonsson, L. *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*, Thieme, Baarn, 1993.

